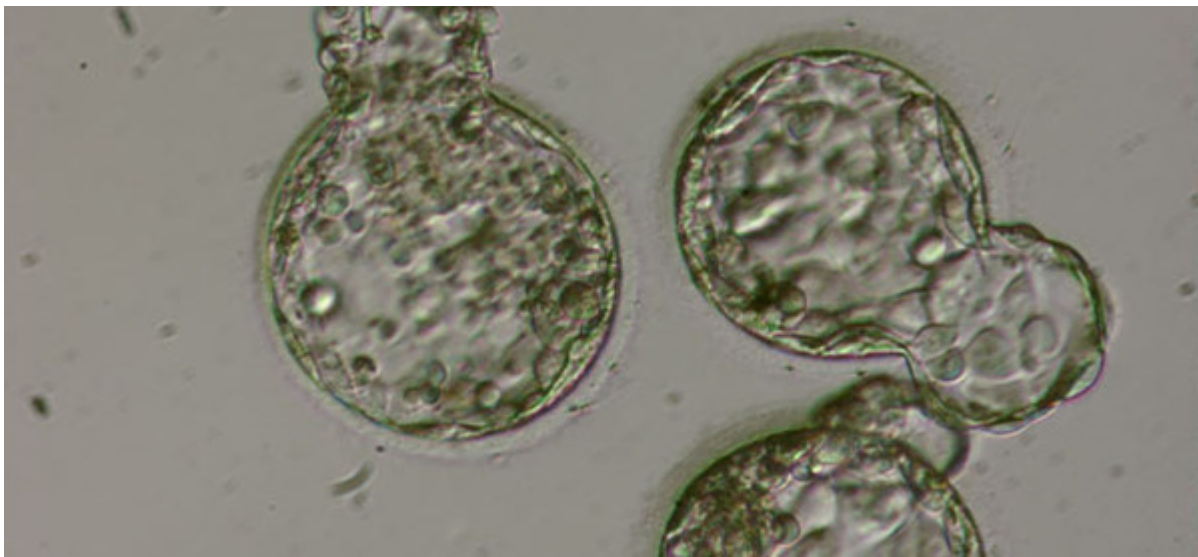

Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή: οι νομικές υπερβολές

/ [Πεμπτούσια](#)

Στο χώρο της επιστήμης του δικαίου ο νόμος 3305/2005 «Εφαρμογή της Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής» θεωρείται αρκετά φιλελεύθερος, ρεαλιστικός, ισορροπημένος και σχετικά ήπιος. Παρ' όλα αυτά, αρκετοί νομικοί εξετάζοντάς τον από άποψη νομοτεχνική εντοπίζουν περιττές ρυθμίσεις.

Επισημαίνεται η ιδιαίτερη σημασία του για το ελληνικό δίκαιο, καθώς επιχειρεί να καταγράψει τις παρεμβατικές αναπαραγωγικές τεχνικές που εφαρμόζονται στην Ελλάδα από το 1985, να οριοθετήσει και να ελέγξει την εφαρμογή τους χωρίς να θέσει εμπόδια στην επιστημονική έρευνα, να επιλύσει δύσκολα προβλήματα προκύπτοντα από την εφαρμογή τους, να δημιουργήσει καινούργιες νομικές έννοιες και θεσμούς κινούμενος εντός των τιθέμενων από το Σύνταγμα και τη Σύμβαση του Οβιέδο αρχών και αξιών, ανάγοντας το δικαίωμα στην παρεμβατική αναπαραγωγή στο δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και λαμβάνοντας υπόψη το προστατευόμενο από τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του παιδιού και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμφέρον του παιδιού.

Κι επιπροσθέτως, εντοπίζεται η καινοτομία του στο ότι προβλέπει τη σύσταση και λειτουργία Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής κατά το πρότυπο των δραστηριοποιούμενων μεταξύ κρατών και κοινωνίας των πολιτών, ανεξάρτητων διοικητικών ή δημόσιων Αρχών και με βάση διέποντες την ίδρυση και λειτουργία των ελληνικών Ανεξάρτητων Διοικητικών και των συνταγματικά κατοχυρωμένων Αρχών του ν. 3051/2002 κανόνες, την οργάνωση, τον τρόπο λειτουργίας και τις δραστηριότητες της βρετανικής Αρχής Ανθρώπινης Αναπαραγωγής και Εμβρυολογίας καθώς και στο ότι για λόγους προστασίας εννόμων αγαθών από πράξεις και συμπεριφορές προσβάλλουσες το κοινωνικό σύνολο και τα μεμονωμένα άτομα επιβάλλει ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για παραβάσεις διατάξεων δικών του και του νόμου 3089/2002^[1].

Παρ' όλα αυτά ο εν λόγω νόμος αποτελεί αντικείμενο νομικής συζήτησης. Στα πλαίσια της συζήτησης αυτής νομικοί εξετάζοντάς τον από άποψη νομοτεχνική εντοπίζουν περιττές ρυθμίσεις, στις οποίες εντάσσουν την αναφορά στην ανάγκη εφαρμογής των παρεμβατικών αναπαραγωγικών τεχνικών με τρόπο εξασφαλίζοντα το σεβασμό της ελευθερίας του ατόμου και του δικαιώματος της προσωπικότητας, που αποτελεί κανόνα για κάθε ιατρική πράξη και θεμελιώνεται στις διατάξεις του Συντάγματος και του Αστικού Κώδικα για την προστασία της προσωπικότητας καθώς και την επανάληψη της απαγόρευσης της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης και της επιλογής φύλου από το άρθρο 1455 Α.Κ.

Διακρίνουν δε ασυμφωνία του άρθρου 9,§4 που απαγορεύει τη λήψη γαμετών από κλινικά νεκρά άτομα, εκτός της περίπτωσης που συντρέχουν οι όροι της μεταθανάτιας γονιμοποίησης με το άρθρο 1457 Α.Κ., που δεν περιλαμβάνει τη δυνατότητα λήψης γεννητικού υλικού από κλινικά νεκρούς, ασαφή σχέση του άρθρου 7, που αναφέρεται γενικά στην κρυσσυντήρηση γεννητικού υλικού με τα αναφερόμενα στη συναίνεση και την τύχη του γεννητικού υλικού και των γονιμοποιημένων ωαρίων των προσώπων που προσφεύγουν στην παρεμβατική γονιμοποίηση άρθρα 1456 και 1459 Α.Κ. και τροποποίηση του άρθρου 1459 Α.Κ., που αναφέρεται στην ανέκκλητη δήλωση για την τύχη του γεννητικού υλικού και των γονιμοποιημένων ωαρίων των προσφευγόντων στην παρεμβατική γονιμοποίηση από το άρθρο 7§7 που εξομοιώνει τη δήλωση αυτή με τις περιπτώσεις διαφωνίας ως προς τη χρησιμοποίησή τους, διαζυγίου, ακύρωσης γάμου, διάστασης, λήξης ελεύθερης ένωσης, θανάτου με την επιφύλαξη του άρθρου 1457 Α.Κ. και από το άρθρο 8§4 που προβλέπει την ανάκληση της δήλωσης διάθεσης.

Παράλληλα, εξετάζοντας την ουσία των ρυθμίσεων του νόμου παρατηρούν ότι εξειδικεύει τα προβλεπόμενα από το άρθρο 10 περί δικαιώματος καθενός να

γνωρίζει κάθε πληροφορία σχετική με την υγεία του και από το άρθρο 5 περί συναίνεσης και ενημέρωσης των ενδιαφερομένων ως προς το σκοπό, τη φύση, τα επακόλουθα, τους κινδύνους κάθε επέμβασης σε θέματα της υγείας τους της Σύμβασης του Οβιέδο και επεκτείνει την ενημέρωση στις κοινωνικές, ηθικές, νομικές, οικονομικές συνέπειες των τεχνικών παρεμβατικής γονιμοποίησης φτάνοντας στην υπερβολή, καθώς απαιτεί από το προσωπικό της Μονάδας Ι.Υ.Α. να παρέχει νομική ενημέρωση σχετικά με τα περίπλοκα ζητήματα συγγένειας που προκύπτουν από την παρεμβατική γονιμοποίηση κι ενώ στο καθοριζόμενο από το άρθρο 16 προσωπικό δεν περιλαμβάνεται νομικός επιστήμονας.

Την ίδια υπερβολή επιδεικνύει, όταν για τη διενέργεια προεμφυτευτικής διάγνωσης απαιτεί κάθε φορά εκτός από τη συναίνεση των ενδιαφερομένων την έκδοση άδειας της Αρχής κατόπιν διαπίστωσης ότι η Μονάδα Ι.Υ.Α. διαθέτει την αναγκαία τεχνογνωσία και τον απαιτούμενο εξοπλισμό ή συνεργάζεται με αντίστοιχη μονάδα ή εργαστήριο, που διαθέτει αναγκαία τεχνογνωσία και απαιτούμενο εξοπλισμό, δεδομένου ότι η προεμφυτευτική διάγνωση έχει πολύ σπουδαία αποτελέσματα και δεν απαιτείται αντίστοιχη άδεια για αμνιοπαρακέντηση ή βιοψία τροφοβλάστης στο κυοφορούμενο, που ενδέχεται να οδηγήσουν σε νόμιμη διακοπή κύησης[2]. Κι εκτός αυτών, προβαίνει σε υπερβολή προκαλούσα αμηχανία και ερωτήματα στο νομικό κόσμο, όταν ανάγει σε κακουργήματα πράξεις και συμπεριφορές παράνομες, που αφορούν το γεννητικό υλικό, το οποίο αναγνωρίζει ως νομικά προστατευόμενο αγαθό χωρίς να διευκρινίζει αν η νομική προστασία αφορά πράγμα, στοιχείο της προσωπικότητας του δότη ή εν δυνάμει άνθρωπο και προβλέπει μεγάλες ποινές για την προστασία του γεννητικού υλικού σε σχέση με τις προβλεπόμενες από αντίστοιχες διατάξεις του ποινικού δικαίου και με δεδομένο ότι για το ποινικό δίκαιο φορέας έννομων αγαθών είναι μόνο ο άνθρωπος [3].

Επεκτείνουν δε τα προβλήματα του νόμου και στις σημαντικές παραλείψεις του, καθώς δεν θέτει όριο ηλικίας για τον πατέρα του παιδιού, που θα γεννηθεί με παρεμβατική γονιμοποίηση, κατ' αντιστοιχία με το όριο ηλικίας της μητέρας και του δότη σπέρματος, που προσδιορίζει στο πεντηκοστό και στο τεσσαρακοστό έτος αντίστοιχα, έτσι ώστε να έρχεται σε αντίθεση με τη συνταγματική επιταγή περί προστασίας της παιδικής ηλικίας και το οριζόμενο από το 1§2 άρθρο του συμφέρον του παιδιού, δεν προβλέπει έλεγχο των υποβαλλόμενων σε κάποια παρεμβατική τεχνική προσώπων για κληρονομικά ή γενετικά νοσήματα που δικαιολογούν τη διενέργεια προεμφυτευτικού ελέγχου[4] και δεν ορίζει ρητά αν ο προεμφυτευτικός έλεγχος μπορεί να διενεργείται για κληρονομικές νόσους, που είναι πιθανόν να εκδηλωθούν στην ενήλικη ζωή ή εντοπίζεται προδιάθεση γι' αυτές, καθώς και για ιστοσυμβατότητα[5]. Στις παραλήψεις αυτές προσθέτουν και

τις παραλήψεις των ρυθμίσεων για την ίδρυση και λειτουργία των Μονάδων Ι.Υ.Α. και των Τραπεζών κρυοσυντήρησης, καθώς ο νόμος επιτρέπει τη λειτουργία των Μονάδων Ι.Υ.Α. και εκτός των δημόσιων νοσοκομείων ή ιδιωτικών κλινικών υπό τον όρο της εύλογης χιλιομετρικής απόστασης χωρίς να λαμβάνει υπόψη την μικρή ανάπτυξη και τα προβλήματα της διασυνδεδετικής ιατρικής στην Ελλάδα, τη δυσκολία επείγουσας μεταφοράς λόγω αστεακής ανάπτυξης της Αθήνας και των μεγάλων πόλεων, την ανάγκη αντιμετώπισης προβλημάτων αναισθησίας, δεν ονομάζει το φορέα έκδοσης άδειας λειτουργίας τους και αφήνει περαιτέρω ρυθμίσεις για τις Μονάδες Ι.Υ.Α. και τις Τράπεζες κρυοσυντήρησης στην έκδοση Προεδρικού Διατάγματος.

Σημειώσεις

[1] Μ. Μητροσύλη, *Ίατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή Παρουσίαση και παρατηρήσεις στο νόμο 3305/2005 «Εφαρμογή της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής»*, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 24 (6), σελ. 613-620.

[2] ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ «Εφαρμογή των μεθόδων ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής», διαδικτυακός τόπος: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/E-MEDIPAR-EPIS.pdf> (ανάκτηση 19-05-2013)/

[3] Μ. Μητροσύλη, *ό.π.*, σελ. 619.

[4] ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ «Εφαρμογή των μεθόδων ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής», διαδικτυακός τόπος: <http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/7b24652e-78eb-4807-9d68-e9a5d4576eff/E-MEDIPAR-EPIS.pdf> (ανάκτηση 19-05-2013)

[5] Α. Χριστοπούλου, *Ίατρική Υποβοήθηση στην Αναπαραγωγή: Προεμφυτευτική Γενετική Διάγνωση (άρθρο 10 ν.3305/2005). Το ζήτημα του «αδερφού σωτήρα». Savior siblings*, Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου Δ, σελ. 862, 863.

Παρατήρηση: Συνεχίζουμε την παρουσίαση σε σειρά άρθρων της μελέτης σχετικά με την Παρεμβατική Γονιμοποίηση της καθηγήτριας Μ.Ε. και θεολόγου, Χαρίκλειας Φωτοπούλου. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου το οποίο κατατέθηκε στο ΕΑΠ ως μεταπτυχιακή - διπλωματική εργασία με επιβλέποντες τους κ. Ν. Κόϊο και Ντ. Αθανασοπούλου